

CENTRALIZĒTAIS EKSĀMENS VĒSTURĒ
12. KLASEI
 2020
 VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

1. daļa. Zināšanas un pamatprasmes (maksimālais punktu skaits – 50).

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti kopā
1	<i>Zināšanas un izpratne par vēstures jēdzieniem, cēloņsakarībām, personību nozīmi vēsturē.</i> Par katru pareizi izvēlētu atbildi – 1 punkts.	26
2	<i>Izpratne par Latvijas vēstures notikumu hronoloģisko pēctecību.</i> Par katru atbilstošajam vēstures periodam pareizi izvēlētu notikumu – 1 punkts.	5
3	<i>Izpratne par Eiropas un pasaules vēstures notikumu hronoloģisko pēctecību.</i> Par katru atbilstošajam vēstures periodam pareizi izvēlētu notikumu – 1 punkts.	5
4	<i>Zināšanas un izpratne par vēstures periodizāciju, nosakot un identificējot vēstures periodu raksturīgākās kultūras liecības. Zināšanas par būtiskiem vēstures faktiem, personībām.</i> Par katru pareizi izvēlētu atbildi – 1 punkts.	14

2. daļa. Vēstures avotu analīze (maksimālais punktu skaits – 39).

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Punkti kopā	
1.	<i>Izpratne par to, kas ir vēstures fakts, demonstrēta identificējot tekstā vēstures faktus.</i> Par katru vēstures faktu – 1 punkts.	3	9	
	<i>Zināšanas un izpratne par to, kas ir vēstures avots, izprot atšķirību starp vēstures avotu un literatūru.</i> Par faktu apstiprinošas informācijas atrašanu avotā (burts) – 1 punkts.	3		
	<i>Zināšanas un izpratne par vēstures avotu veidiem.</i> Par atbilstoši pareizi klasificētu avota veidu – 1 punkts.	3		
2.	<i>Izpratne par vēstures periodu un tā vēsturisko kontekstu, spēja salīdzināt dažādus informācijas avotus, izdarīt secinājumus.</i> <i>Izpratne par politikorektumu, attieksmi pret kultūrvēsturisko mantojumu Jēdziena "oponents" izpratne tiek parādīta darbībā.</i> <i>("Mans viedoklis" var būt gan par, gan pret, nav "pareizā" viedokļa, bet tam jābūt no mūsdienu skatupunkta, tāpat kā oponenta viedoklim.</i> <i>Nav pieļaujama šovinisma slavināšana.)</i>		7	
	2.1.	Salīdzina dažādus vēstures avotus, secina par uzdoto.		1
		Izmantojot zināšanas par vēstures periodu, izskaidro situāciju.		1
	2.2.	Par katru objektīvu laikmetam atbilstošu vēsturisko iemeslu – 1 punkts. <i>(Personisko īpašību uzskaitījums vai teksta pārstāsts netiek vērtēts.)</i>		3
	2.3.	Mūsdienu vēstures izpratnei un tolerancei atbilstošs, pamatots savs viedoklis. Nav pamatojuma- 0 punkti.		1
Mūsdienu vēstures izpratnei un tolerancei atbilstošs, pamatots oponenta viedoklis. Nav pamatojuma – 0 punkti, ja oponenta viedoklis līdzīgs savam viedoklim – 0 punkti.		1		

3.	<i>Statistikas datu analīze. Secinājuma veidošanas pamatojums.</i>			3
	3.1.	Izvērtējums, salīdzinot ar citām mazākumtautībām vai novērtēta aktivitāte.	1	
	3.2.	Par katru domāšanas darbību (soli), kas palīdzēja veidot secinājumu, – 1 punkts.	2	
4.	<i>Zināšanas un izpratne par vēstures periodu (vēsturisko kontekstu). Zināšanas par karikatūru veidošanas principiem, specifiskajiem māksliniecišķās izteiksmes līdzekļiem, demonstrētas prasmē analizēt konkrēto karikatūru.</i>			5
	4.1.	Izprot jēdzienu <i>ironija</i> . Izmantojot zināšanas par doto vēstures periodu (notikumu), saskata ironiskās izpausmes karikatūrā.	1	
	4.2.	Atlasa vēstures avotā izmantoto patieso informāciju (faktu).	1	
		Atlasa, vēstures avotā izmantotos izdomājumus.	1	
4.3.	Par katru atpazītu izteiksmes līdzekli – 1 punkts.	2		
5.	<i>Zināšanas un izpratne par konkrētā perioda vēsturisko kontekstu, ko demonstrē vēstures procesa skaidrošanā. Izpratne par stereotipiem vēsturē. Izprot, ka vēsturisko notikumu versijas rodas to apstākļu ietekmē, kas bijuši vēstures apraksta tapšanas brīdī. Prasme atlasīt, grupēt, pretstatīt informāciju.</i>			8
	5.1.	Atpazīst vēstures faktu emocionālā viedoklī (Krusta kari Latvijas teritorijā, 13. gs. vācu agresija u.tml.).	1	
		Analizē fakta nepamatoto (demagoģisko) sasaisti ar 20. gs.	1	
	5.2.	Saskata avotos divas atšķirīgas attieksmes.	1	
		Katra saskatītā attieksme pamatota ar avotos atrastu informāciju (burts vai citāts).	1	
	5.3.	Avotos saskatītas, noformulētas divas atšķirīgas attieksmes.	1	
Katra saskatītā attieksme pierādīta ar avotos atrastu informāciju (burts vai citāts).		1		
5.4.	Par katru vēstures notikumu – 1 punkts.	2		
6.	<i>Izpratne par vēstures procesu cēloņsakarībām, empātija. Prasme salīdzināt informācijas avotus.</i>			5
	6.1.	Izpratne par vēsturisko situāciju, atbilstoši piedāvātajam konkrētajam personāžam.	1	
	6.2.	Izpratne par vēsturisko situāciju, atbilstoši piedāvātajam konkrētajam personāžam.	1	
	6.3.	Par katru avotos atrastu faktu, kas pamato (pierāda) līguma darbību vai sekas – 1 punkts. (<i>Vispārīgs situācijas raksturojums netiek vērtēts, jo neatbilst uzdevuma prasībām.</i>)	3	
7.	<i>Izpratne par vēstures notikumu/procesu cēloņsakarībām. Izpratne par to, ka katra cilvēka dzīvība ir visaugstākā vērtība. Zināšanas par vēstures globālajiem procesiem, notikumiem pēc 1939. gada 1. novembra. Prasme pamatot viedokli.</i>			2
	Vēstures fakts, notikums. (<i>Notikums (fakts) bez negatīvām sekām (nepieciešamība brīdināt) netiek vērtēts.</i>)		1	
	Sava viedokļa pamatošana.		1	

3. daļa. Argumentēts pārspriedums (maksimālais punktu skaits – 17).

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Punkti kopā
1.	<i>Zināšanas un izpratne par konkrētam vēstures periodam (problēmai) atbilstošu vēstures jēdzienu.</i>		2
	Par atbilstošu jēdzienu – 1 punkts. Izvēlētais jēdziens neatbilst vēsturiskajam periodam, par jēdzienu un skaidrojumu – 0 punktu.	1	
	Jēdziena skaidrojums.	1	
2.	<i>Zināšanas un izpratne par vēstures faktu (notikumu), izpratne par vēstures procesa cēloņsakarībām.</i>		3
	Tematam atbilstošs vēstures fakts (notikums). Vēstures fakts neattiecas uz izvēlēto tematu, par uzdevumu kopā – 0 punkti.	1	
	Vēstures fakta (notikuma) cēlonis.	1	
	Vēstures fakta (notikuma) sekas.	1	
3.	<i>Prasme uzrakstīt strukturētu argumentētu pārspriedumu, izteikt viedokli, pamatot to, secināt, izmantojot vēstures zināšanas, faktus, jēdzienus. Skatīt tabulu "3.daļas 3.uzdevuma vērtēšanas kritēriji".</i>		12

3. daļas 3. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (Maksimālais punktu skaits – 12)

P.	Saturs darba struktūra, izklāsta secīgums, saturs atbilstība tēmai	Teorija vēstures procesa cēloņsakarības/kopsakarības	Fakti* atbilstoši tēmai	Jēdzieni atbilstoši tēmai
3	Saturs atbilst izvēlētajai tēmai. Saturs strukturēts: tekstam ir ievads, iztirzājums un secinājumi . Secinājumi izriet no teksta. Ievēroti pareizrakstības likumi.	Ir izpratne par vēstures procesa kopsakarībām, cēloņiem, sekām – tas atspoguļojas tekstā	Fakti ir precīzi: minēti gada skaitļi, gadsimti, vieta. Vēsturiskās personas minētas precīzi. Fakti izmantoti, lai pamatotu savu viedokli.	Vēstures jēdzieni lietoti precīzi, latviskojumi ir adekvāti.
2	Saturs atbilst izvēlētajai tēmai. Saturs izklāstīts secīgi, taču atsevišķas daļas izstrādātas pavisām: ievada daļa neprecīza; secinājumi ir vispārīgi, nekonkrēti. Ievēroti pareizrakstības likumi, taču ir dažas neuzmanības vai pārrakstīšanās kļūdas.	Ir <u>vispārīga</u> izpratne par vēstures procesa kopsakarībām, cēloņiem, sekām, Tekstā atspoguļojas vēstures procesa kopsakarības/cēloņsakarības.	Faktu lietošanā ir neprecizitātes; notikumu laiks minēts aptuveni, aprakstoši. Piemēram, rakstot par būtiskiem 20. gs. notikumiem, norādīts tikai gadsimts. Vēsturiskās personas minētas precīzi.	Vēstures jēdzienu lietošanā ir neprecizitātes, ir dažas kļūdas, taču teksta jēgas būtiski neietekmē.
1	Saturs atbilst izvēlētajai tēmai kādam aspektam. Saturs izklāstīts haotiski, viedoklis nav pamatots – teksts ir vēstures faktu pārstāsts. Daudz pareizrakstības kļūdu, taču teksta jēga ir nojaušama. Teksts ir pārāk vispārīgs un nekonkrēts.	Vēstures teorētiskās zināšanas ir nojaušamas. Teksts ir vēstures faktu pārstāsts.	Fakti un vēsturiskās personas minētas, taču neprecīzi vai kļūdaini. Piemēram, 1201. gads attiecināts uz 12. gs. Fakti un vēsturiskās personas uz tēmu attiecas nosacīti, aptuveni.	Lietoti daži vēstures jēdzieni; ir neprecizitātes to lietošanā.
0	Teksts ir līdz 1/3 no noteiktā apjoma Saturs neatbilst tematam. Pareizrakstības kļūdas neļauj uzvert saturu. Ir pārkāpti tolerances principi.	Nav izpratnes par kopsakarībām/cēloņsakarībām.	Vēstures faktu nav vai vēstures fakti neattiecas uz tēmu. Vēsturiskās personības nav minētas (ja to nosaka izvēlētā tēma).	Vēstures jēdzieni nav lietoti.

* Vēstures fakts – vēstures avotā (dokumentā) fiksēts notikums, var būt fakts – epizode un fakts – process.

0 kopvērtējumā, ja:

- pārspriedums nav rakstīts;
- ir tikai uzmetums;
- ir cilvēka cieņu aizskarošs izteikums
- ja teksts neatbilst izvēlētajam tematam – tematu izvēlē atzīmēts cits temats un 1. un 2. uzdevums nav pildīts; autors ir brīvi izvēlējies sev tīkamu tematu, kas nav dots izvēlē.